

อิทธิพลทางการเมืองกับการแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในกระบวนการสอบสวน ในตำรวจภูธรจังหวัดหนึ่ง ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4

ณัฐชัย พุดกล้า*

เชิงชาญ จงสมชัย**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการที่การเมืองเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกรณีการสอบสวนในคดีอาญา (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดรูปแบบและวิธีการที่ทำให้การเมืองเข้ามาแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบสวน และ (3) เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขในการป้องกันการแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน ประกอบด้วย (1) พนักงานสอบสวนทั้งระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4 จำนวน 15 คน (2) เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4 จำนวน 15 คน และคดีอาญา จำนวน 5 คดี ผู้ให้ข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบการใช้อำนาจและอิทธิพลทางการเมือง ที่เข้ามาแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนนั้น ดำเนินการผ่านสายงานการบังคับบัญชาโดยตรง ตลอดทั้งผ่านการติดต่อสื่อสารตลอดทั้งการอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย ลักษณะของคดีส่วนใหญ่จะเป็นคดีของคนใกล้ชิดตัวหรือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนแล้ว อาจใช้อำนาจโดยตรงหรือผ่านมาทางผู้บังคับบัญชา หรือพวกพ้อง กดดัน ร้องขอ พนักงานสอบสวนให้ทำสำนวน หรือไกล่เกลี่ย ให้เข้ากับฝ่ายนักการเมืองนั้น (2) ปัจจัยและความมุ่งหวังของผู้มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง เข้ามาแทรกแซงการทำงานของพนักงานสอบสวนนั้น เพื่อให้ผลของคดีเป็นไปตามความต้องการของผู้มีอิทธิพลทางการเมืองและเป็นการสร้างฐานอำนาจบารมีของผู้อิทธิพลทางการเมืองให้ดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องและตลอดไป ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองสามารถให้คุณให้โทษแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทั้งโดยตรง และโดยทางอ้อม มีอำนาจในการแต่งตั้งโยกย้าย หรือเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (3) แนวคิดในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ในการป้องกันการถูกแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจากผู้มีอิทธิพลทางการเมืองนั้น ควรปฏิรูปเชิงโครงสร้าง ออกเป็น ส่วน โดยแยกเป็นส่วนกลาง ที่มีอำนาจการสอบสวน จับกุมทั่วประเทศ ส่วนท้องถิ่น ขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

* พันตำรวจเอก, นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการเมืองการปกครอง, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, อาจารย์ที่ปรึกษา

ด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานในกระบวนการสอบสวนบุคลากรไม่เพียงพอไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ด้านการสอบสวนและคดี บุคลากรขาดองค์ความรู้ ด้านกฎหมายและการสอบสวน จะต้องมีการอบรมเพื่อเสริมความชำนาญและแม่นยำในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: อิทธิพลทางการเมือง/ การแทรกแซงการทำงาน/ กระบวนการสอบสวน/

ตำรวจภูธรภาค 4

Political Influence and Intervention in the Justice Procedure in the Investigation of the Police in One of Provincial Police of Provincial Police Region 4

Natthachai Pudlar^{*}

Cherngchan Chongsomchai^{**}

Abstract

This study aims at: 1) understanding the pattern and method of political power interference within the police officer's criminal case investigation; 2) exploring the effective factors of the political power interference within the justice system at an investigation level; and 3) seeking the guide to prevent the interference within the police officer's investigation. A group of the participants was selected by purposive sampling and the researcher assigned 30 of them as the key informant including: 1) 15 inquiry officers (executive and operational levels) at Ro-Et Provincial Police Station; 2) 15 investigating police officers with 5 criminal cases. These participants were required to take an in-depth interview.

The results were found that: 1) the political power and influence within the police officer's investigation system has been passed through a direct commanding hierarchy, personal communication, and gaps in the laws. Most of the cases were personally involved with a conflict between a politician and citizen in which the power could be used directly or as an order through the commanding officers or other groups of fellows to either force or ask the inquiry officers to clear up the case or reconcile with the other party; 2) the effective factors and purpose of the powerful politicians to interfere with the police officer's investigation is to make the case favorable for themselves and strengthen the root of their popularity so that they could maintain their political power in a long term; therefore, these powerful people could somehow give either advantage or disadvantage since they own the power to relocate or promote the officers; and 3) the guide to keep away the political power from the police officer's investigation is an organizational reformation in which each section should be clearly separated from one another including the central section responsible for the arrests around the country, regional section directly working for the provincial governor. In term of the manpower, there is a shortage of the investigating staffs e.g.

^{*} Pol.Col., M.Pol.Sc., Master of Politics Science Program in Politics, College of Politics and Governance, Mahasarakham University

^{**} Asst.Prof., College of Politics and Governance, Mahasarakham University, Advisor

the inquiry officers, assistant inquiry officers, and investigating officer. Besides, some of the officers are not keen at the laws reinforcement and investigation process so they need more training to enhance their mastery and accuracy at work.

Keywords: Political Power/ Work Interference/ Investigation System/ Provincial Police Region 4

บทนำ

การปกครองของไทยในอดีตที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะรวมศูนย์อำนาจการปกครองไว้ที่ส่วนกลาง และเมื่อประเทศมีการพัฒนามากขึ้น รัฐบาลกลางก็ไม่อาจที่จะสนองต่อความต้องการและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ด้วยเหตุนี้ จึงได้เกิดแนวความคิดที่จะจัดให้มีการปกครองในรูปแบบของการกระจายอำนาจขึ้น เพื่อเป็นการกระจายการปกครองให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้รับบริการขั้นพื้นฐานจากภาครัฐให้มากที่สุด หรือที่เรียกกันว่ารูปแบบการปกครองท้องถิ่น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีอำนาจในการบริหารจัดการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นไปตามหลักการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ทั้งนี้ โดยอยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายและรัฐบาลกลางได้กำหนดไว้

กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยประกอบไปด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล และกรมราชทัณฑ์ โดยตำรวจจะมีความสำคัญในการดูแลความสงบเรียบร้อยของประเทศ รวมทั้งความสงบเรียบร้อยของประชาชนทุกคน ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจึงเกี่ยวข้องกับการควบคุมความประพฤติของคนในสังคมที่ซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานภาพผลประโยชน์หรือข้อขัดแย้งซึ่งกันและกัน จึงถือเป็นภารกิจที่เหนื่อยยากตรากตรำตลอดเวลา และไม่สามารถหยุดลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะที่มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างในปัจจุบันที่มีการแบ่งแยกทางความคิดของประชาชน จนเป็นเหตุให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจต้องเผชิญกับปัญหาที่สลับซับซ้อน ยุ่งยากเป็นทวีคูณ

ตำรวจจะต้องปฏิบัติงานตามบทบาทต่างๆ หลายบทบาทด้วยกัน เช่น บทบาทของผู้ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป บทบาทของผู้รักษาความศักดิ์สิทธิ์แห่งกฎหมายของบ้านเมือง บทบาทของการเป็นข้าราชการของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่การงานภายใต้การควบคุมและคำสั่งของรัฐบาล บทบาทของพนักงานฝ่ายปกครองที่ดูแลความสงบสุขของประชาชน บทบาทของผู้รักษาความสงบและมั่นคงของชาติในยามปกติ รวมทั้งรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนของประเทศ นอกจากนี้จะต้องรับผิดชอบในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดไปฟ้องต่อศาล การให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และการปฏิบัติหน้าที่

อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน้าที่และภารกิจของตำรวจนั้นมีขอบเขตความรับผิดชอบที่กว้างมาก หากการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวบกพร่อง หรือขาดประสิทธิภาพ ก็จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ

การที่สถานีตำรวจแต่ละแห่งจะประสบความสำเร็จในด้านการสืบสวนสอบสวนนั้นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานต้องมีเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการปฏิบัติงานได้อย่างทันสมัยและมียุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพเหนือกว่าผู้กระทำผิดจึงจะประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญคือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านสืบสวนและสอบสวนนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการพิจารณาเลือกสรรจากผู้บังคับบัญชาแล้วว่ามีประสบการณ์มีความรู้ความสามารถ มีปฏิภาณไหวพริบดี ซื่อสัตย์สุจริต อดทนเสียสละ ทำให้ในการปฏิบัติงานสืบสวนและสอบสวนต้องมีปัจจัยหลายๆด้านมาประกอบกันจึงจะช่วยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน (สุวัณชัย ใจหาญ, 2544, น.91) ดังนั้น หากได้มีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนและสอบสวนแล้วย่อมเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสอบสวนในการปฏิบัติราชการและสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการบริหารงานเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้

ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันระหว่างตำรวจกับนักการเมือง และผู้มีอิทธิพลนั้น เป็นสิ่งไม่สามารถแยกขาดจากกันได้เปรียบดั่งผงเหล็กกับแม่เหล็กที่มักวิ่งเข้าหากัน ทั้งนี้อาจเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากธรรมชาติของงานตำรวจและระบบการบริหารราชการด้วย และสามารถเข้าใจได้ว่าเป็นสิ่งที่ยากยิ่งที่ตำรวจมืออาชีพจะต้องใช้ความเข้มแข็งอย่างมากในการ“ว่ายทวนกระแสน้ำ” เพื่อรักษาความเป็นตำรวจมืออาชีพเอาไว้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจมือใหม่ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาและตำรวจชั้นผู้น้อยทั้งหลาย ทั้งนี้เพราะบริบทที่ส่งผลทั้งคั้นให้กลุ่มตำรวจกลุ่มนี้ประพฤติปฏิบัติตัว “ว่ายตามกระแสน้ำที่สกปรก” มิได้มีเพียงกลุ่มบุคคลที่อยู่ตรงข้ามกับตำรวจเท่านั้น หากแต่บรรดาผู้บังคับบัญชาที่นอกจากมิได้ทำตัวเป็น “นาย” ที่ดี มิได้ทำตัวเป็น “ต้นแบบที่ดี” แล้วนั้น ยังกลายเป็นผู้ที่เรียกร้อง กดดัน และผลักดันเหล่าบรรดาลูกน้อง รุ่นน้อง และผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ จนทำให้พวกเขาต้องเดินเข้าสู่เส้นทางสีดำ หรือเข้าไปร่วมสนับสนุนผู้มีอิทธิพลเพื่อให้ตนเองได้มีพลังอำนาจในการต่อต้านต่อรองมากขึ้น (ปนัดดา ชำนาญสุข, 2556, น. 12)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงถือได้ว่าอิทธิพลของการเมืองนั้นมีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนของตำรวจเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึง อิทธิพลทางการเมืองกับการแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในชั้นสอบสวน ในตำรวจภูธรจังหวัดหนึ่ง ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4 ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาจะทำให้ทราบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งปฏิบัติงานด้านการสอบสวนในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4 มีมุมมองและคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับอิทธิพลการเมืองที่มีต่อ

การปฏิบัติงานของตำรวจเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และอำนวยความสะดวกธรรมชาติกรรมแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการใช้อิทธิพลทางการเมืองในการเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการสอบสวน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้อิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการสอบสวน
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ในการป้องกันการแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการสอบสวนจากอิทธิพลทางการเมือง

พื้นที่ในการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปสรุปผลการศึกษาค้นคว้า จึงได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา โดยศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดหนึ่ง ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาและนำไปสรุปผลการศึกษา ได้แก่ พนักงานสอบสวนในพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดหนึ่ง ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4 จำนวน 100 นาย โดยแบ่งเป็นระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ จำนวน 60 นาย และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน จำนวน 40 นาย รวมทั้งสิ้น 100 นาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ศึกษากำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 คน ประกอบด้วย

1. พนักงานสอบสวนทั้งระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ ในตำรวจภูธรจังหวัดหนึ่ง ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4 จำนวน 15 คน ได้ผู้ให้ข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน จำนวน 15 คนและคดีอาญา จำนวน 5 คดี ได้ผู้ให้ข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

วิธีดำเนินการศึกษา

ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง(Documentary Studies) โดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสารทางราชการ ผลงานวิจัย ข้อเขียน บทความ สิ่งพิมพ์ต่างๆ และการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ประกอบในการกำหนดกรอบแนวคิด และใช้อ้างอิงในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือต่อไปนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาภาคสนาม (Field Studies)

โดยผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ทั้ง 2 วิธี คือ

1. สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยใช้สัมภาษณ์พนักงานสอบสวน ทั้งระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ ในตำรวจภูธรจังหวัดหนึ่ง ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4 ตามหัวข้อที่กำหนดไว้

2. สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง(Unstructured Interview) โดยใช้สัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเก็บข้อมูลที่จะได้มาจากการสังเกต จดบันทึก สัมภาษณ์ สอบถามและศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ได้ดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางราชการต่างๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Studies) ผู้ศึกษาได้ทำการบันทึกรายละเอียด เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้จากการสนทนา สัมภาษณ์ และการสังเกต

การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการศึกษา

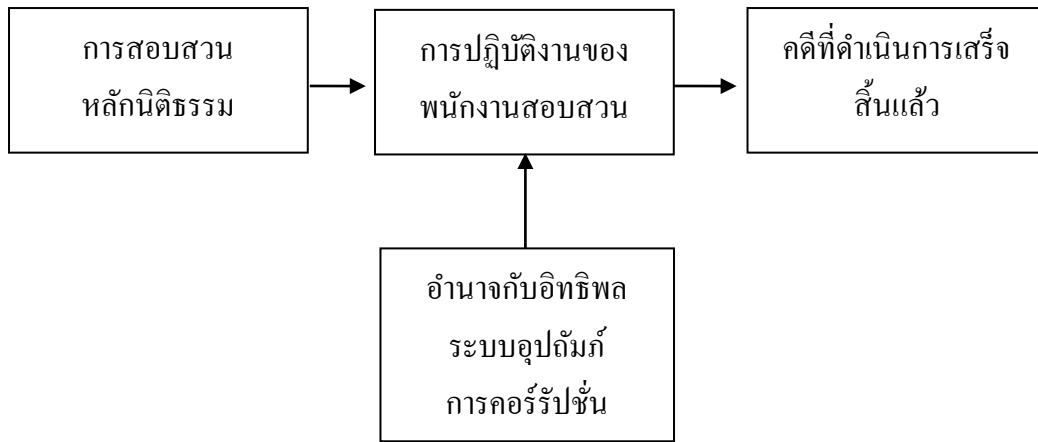
การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือทุกประเภท

2. จำแนกข้อมูลจัดเป็นหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายของการศึกษา

3. วิเคราะห์ข้อมูลประเด็นสำคัญโดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพให้ตรงประเด็นตามความมุ่งหมายของการศึกษา

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานกรณีศึกษา คดีอาญา จำนวน 5 คดี

จากคดีอาญา จำนวน 5 คดี มีข้อเท็จจริง และลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับเรื่อง การเลือกตั้ง ทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี, ตัวแทนหรือหัวหน้าคณะของผู้สมัคร และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง ในอำเภอ และ จังหวัดหนึ่ง เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งสืบเนื่องมาจากมีการร้องเรียนว่ามีผู้ได้กระทำการอัน เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหาร ท้องถิ่น พ.ศ.2545 ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่ามีความผิด จึงมีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และมีมติให้ดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้อง ในกรณีต่างๆ ดังนี้

1. ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ถูกดำเนินคดี จำนวน 1 คดี เป็นกรณีซึ่งคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณาสำนวนร้องเรียนแล้วเห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า นาย ก. ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หมายเลข 3 ได้กระทำการ หรือมีพฤติกรรมที่เชื่อได้ว่า เป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำการ สนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่น ๆ กระทำการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตน โดยให้สัญญาว่าจะให้เงิน และให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้ มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจ ให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าว และน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงได้ เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และคณะกรรมการการ เลือกตั้งพิจารณาแล้ว ได้มีคำวินิจฉัยสั่งการ ที่ 1572/2547 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2547 มีมติเป็นเอก

ฉันทให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนาย ก. เป็นเวลา 1 ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลดังกล่าวใหม่ โดยให้นาย ก.ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนไม่เกินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งใหม่ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นาย ก. ผู้ให้เงินและผู้รับเงิน ตามกฎหมาย

พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า ในคราวเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ในอำเภอ และจังหวัดหนึ่ง ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547 โดยเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2547 เวลา กลางวัน หลังจากได้มีประกาศผู้อำนวยการฯ เพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งลงวันที่ 26 ธันวาคม 2546 แล้ว นาย ก.(จำเลย) ซึ่งเป็นผู้สมัครนายกเทศมนตรี หมายเลข 3 ได้ให้เงิน 500 บาท แก่นาง ข. ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้นาง ข.ลงคะแนนให้แก่จำเลย และขอให้ลงโทษจำเลย ฐาน “เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล กระทำการหาเสียงในการเลือกตั้ง โดยให้สัญญาว่าจะให้เงิน และให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง ” ตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57(1), 118

ผลคดี นาย ก.(จำเลย) ให้การปฏิเสธ พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการมีความเห็นในทางคดีโดย สั่งฟ้อง ชั้นศาลจำเลยให้การปฏิเสธต่อผู้คดี ในทางพิจารณาและพิเคราะห์ พยานหลักฐานของศาล เห็นว่า นาง ข.มิได้มาเบิกความยืนยันข้อเท็จจริงในชั้นพิจารณา และโจทก์ไม่มีพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์มานำสืบยืนยันว่าจำเลยได้ให้เงินแก่นาง ข.ประกอบกับจำเลยให้การปฏิเสธมาโดยตลอด และยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิด ลำพังเพียงบันทึกถ้อยคำ และบันทึกคำให้การของนาง ข.ซึ่งเป็นเพียงพยานบอกเล่ายังไม่เพียงพอให้รับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัย จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย พิพากษายกฟ้อง (คดีหมายเลขดำที่ 3333/2552 คดีหมายเลขแดงที่ 4300/2553)

2. ตัวแทนหรือหัวหน้าคณะของผู้สมัครถูกดำเนินคดี จำนวน 1 คดีเป็นกรณีซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาสำนวนร้องเรียนแล้วเห็นว่า นาย ค. ตัวแทนหรือหัวหน้าคณะของนาย ง. ผู้สมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หมายเลข 1

โดยพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า ในคราวเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ในอำเภอ และจังหวัดหนึ่ง ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547 และเมื่อวันใดไม่ปรากฏชัด ประมาณกลางเดือนมกราคม 2547 เวลากลางวัน ซึ่งเป็นวันก่อนเลือกตั้ง นาย ค. (จำเลย) ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ให้เงิน 500 บาท แก่นาย จ. ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้นาย จ.ลงคะแนนให้แก่ นาย ง. และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในทีมของนาย ง. และขอให้ลงโทษจำเลย ฐาน “เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งกระทำการหาเสียงโดยเป็นตัวแทนหรือหัวหน้าคณะของผู้สมัครกระทำการให้ทรัพย์สินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่

ผู้สมัครใด”ตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57(1), 118

การสอบสวน นาย ค. (จำเลย) ให้การปฏิเสธ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้อง ซึ่งการพิจารณาคดีในชั้นศาล(ชั้นต้น) พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง ลงโทษจำคุก 1 ปี และปรับ 20,000 บาท กับเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจำเลยมีกำหนดสิบปี จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุก 6 เดือน และปรับ 10,000 บาท พิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีแล้วเห็นว่า แม้จำเลยจะกระทำความผิดในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น แต่ก็เป็นการจัดขบวนการเลือกตั้งอันเป็นกลไกขั้นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยมิให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงไม่มีเหตุสมควรรอกการลงโทษ กรณีไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 (คดีหมายเลขคำที่ 2945/2550 คดีหมายเลขแดงที่ 2146/2551)

จำเลยขออุทธรณ์ ผลคดี ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน(คดีหมายเลขคำที่ 1888/2551 คดีหมายเลขแดงที่ 2923/2551)

จำเลยขอฎีกา ผลคดี ศาลฎีกาพิพากษาแก้ว่า จำเลยมีความผิดตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 57(1) วรรคสอง, 118 และไม่ลงโทษปรับจำเลยนอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ (ฎีกาที่ 11780/2553 ลง 2 ธันวาคม 2553)

3. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถูกดำเนินคดี จำนวน 1 คน เป็นกรณีซึ่งคณะกรรมการเลือกตั้งพิจารณาสำนวนร้องเรียนแล้วเห็นว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับเงินจากผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี จริง

โดยพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2547 เวลากลางวัน อันเป็นเวลาที่อยู่ระหว่างวันที่ได้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ในอำเภอ และจังหวัดหนึ่ง ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547 นาง ข.(จำเลย) ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้บังอาจรับแจกเงินจำนวน 500 บาท ไปจากนาย ก. ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หมายเลข 3 อันเป็นการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนหรือผู้อื่นเพื่อลงคะแนนเลือกตั้งแก่ผู้สมัครใด และขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 82, 128

ผลคดี ศาลพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง รับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก 3 เดือน และปรับ 3,000 บาท โทษจำคุกรอกการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี กรณีไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 (คดีหมายเลขคำที่ 404/2550)

4. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถูกดำเนินคดี จำนวน 1 คน เป็นกรณีซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาสำนวนร้องเรียนแล้วเห็นว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้รับเงินจากผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีจริง

โดยพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2546 เวลากลางวัน อันเป็นเวลาที่อยู่ระหว่างวันที่ได้มีประกาศให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ในอำเภอและจังหวัดหนึ่ง ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547 นาย ช.(จำเลย) ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้บังอาจรับแจกเงินจำนวน 500 บาท ไปจากนาย ก. ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หมายเลข 3 อันเป็นการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตน หรือผู้อื่นเพื่อลงคะแนนเลือกตั้งแก่ผู้สมัครใด และขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 82, 128

ผลคดี ศาลพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง รับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก 3 เดือน และปรับ 3,000 บาท โทษจำคุกรอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี กรณีไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 (คดีหมายเลขคำที่ 406/2550)

5. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถูกดำเนินคดี จำนวน 1 คน เป็นกรณีซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาสำนวนร้องเรียนแล้วเห็นว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้รับเงินจากตัวแทน หรือหัวหน้าคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี จริง

โดยพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ใดไม่ปรากฏชัด กลางเดือนมกราคม 2547 อันเป็นเวลาที่อยู่ระหว่างวันที่ได้มีประกาศให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ในอำเภอ และจังหวัดหนึ่ง ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547 นาย จ.(จำเลย) ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้บังอาจรับแจกเงินจำนวน 500 บาท จากนาย ค. เป็นตัวแทนหรือหัวหน้าคะแนนของนาย ง. ผู้สมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หมายเลข 1 อันเป็นการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนหรือผู้อื่นเพื่อลงคะแนนเลือกตั้งแก่ผู้สมัครใด หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครใจ และขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 8, 82, 128

ผลคดี ศาลพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง รับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก 15 วัน และปรับ 1,000 บาท โทษจำคุกรอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี กรณีไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 (คดีหมายเลขคำที่ 630/2550)

โดยสรุปในแต่ละคดี จะมีการใช้ตำแหน่งและอำนาจทางการเมือง ตลอดทั้งระบบอุปถัมภ์เข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในรูปแบบต่าง ๆ นับตั้งแต่ในชั้นสอบสวนไปจนกระทั่งถึงในชั้นพิจารณาของศาล เพื่อให้ผลของคดีเป็นไปตามความต้องการของผู้มีอิทธิพลทางการเมืองนั้น ๆ

ผลการศึกษา

รูปแบบ วิธีการ และลักษณะของคดีที่อิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

1. รูปแบบและวิธีการใช้อำนาจและอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้สัมภาษณ์อย่างสอดคล้องตรงกันว่า ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองใช้ตำแหน่งและอำนาจทางการเมือง เข้ามาแทรกแซงการทำงานของพนักงานสอบสวนโดยตรง เพราะสายงานการบังคับบัญชายังมีความเกี่ยวข้องกับฝ่ายการเมือง ตลอดทั้งแทรกแซงโดยผ่านอำนาจของผู้บังคับบัญชา หรืออาศัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ทำให้พนักงานสอบสวนซึ่งทำงานอยู่ในพื้นที่ ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้าแทรกแซงของฝ่ายการเมือง ทั้งความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสัมพันธ์ทางการทำงาน ความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเป็นแรงส่งให้มีผลต่อการทำงานอย่างชัดเจน

พนักงานสอบสวนรายหนึ่ง (ไม่ประสงค์ออกนาม, 2560, สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์กับผู้ศึกษาด้วยสีหน้าท่าทางที่ค่อนข้างเคร่งขรึมและหนักแน่นว่า ในการทำหน้าที่ของพนักงานสอบสวน “รูปแบบในการเข้าแทรกแซงจะกระทำไม่ได้ไม่ยากนัก แต่เพียงผู้มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง โทรศัพท์ติดต่อฝากฝังคดีของฝ่ายตนผ่านหัวหน้าสถานีตำรวจ ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุด ให้มาใช้อำนาจหรือใช้คำสั่งของผู้บังคับบัญชาแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบว่า คดีนี้คดีนั้น มีผู้หลักผู้ใหญ่ฝากฝังคดีมาให้ดูแล(ทั้งระบุชื่อ หรือบอกเพียงตำแหน่งก็ทราบว่าเป็นใคร) สั่งให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตาม โดยผู้บริหารของตำรวจเองก็ไม่ได้สนใจใยดีกับความถูกต้องและเป็นธรรมต่อกรณีฝ่ายตรงข้ามแต่ประการใดเช่นกัน เหมือนกับเป็นที่เข้าใจกันได้ง่ายๆ ว่า ถ้ามีผู้ใหญ่ฝากมาเช่นนั้นแล้วถ้าไม่สนองตอบก็จะต้องมีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงานค่อนข้างแน่นอน ไม่มากก็น้อย อาจจะอยู่ในพื้นที่นั้นอย่างลำบาก ถูกกดดันและกลั่นแกล้งในรูปแบบต่างๆ ทั้งจากผู้มีอิทธิพลทางการเมือง และจากผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนเอง หรืออาจถึงขั้นถูกเสนอชื่อให้โยกย้ายไปอยู่ที่อื่น ซึ่งอาจจะเป็นการย้ายข้ามเขตและไกลกันดารอีกด้วย เนื่องจากในปัจจุบันอำนาจทางการเมืองยังอยู่เหนือตำรวจ จึงสามารถสั่งให้ตำรวจย้ายหน้าขาหน้าได้ตามใจชอบ สามารถแต่งตั้งโยกย้ายตำรวจได้ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงลงมาถึงตำรวจผู้ปฏิบัติชั้นผู้น้อย จึงทำให้เมื่อมีการฝากฝังให้ดูแลคดีจากผู้มีอิทธิพล ฝ่ายตำรวจจึงจำเป็นต้องทำตาม หรือพยายามทำให้เห็นว่าได้มีการดูแลช่วยเหลือทางคดีอย่างเต็มที่แล้ว (หากคดีใดคู่ความฝ่ายตรงข้ามก็มีเส้นสายและอิทธิพลทางการเมืองหนุนหลังด้วยเช่นกัน ก็ยิ่งสร้างความหนักใจเพิ่มขึ้นไปอีก)” ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนอีกรายหนึ่ง และสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนอีกรายหนึ่ง (ไม่ประสงค์ออกนาม, 2560, สัมภาษณ์) ที่ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า “นักการเมืองใช้อำนาจทางการเมือง เข้าไปมี

ส่วนในการโยกย้าย เอาคนของตนไปแทนคนเดิม ที่เขาตั้งใจทำงาน ส่งผลถึงผลของงาน และกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน”

2. ลักษณะของคดีและวิธีการที่ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองใช้ตำแหน่งและอำนาจเข้ามาแทรกแซงนั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้สัมภาษณ์อย่างสอดคล้องตรงกันว่า คดีส่วนใหญ่จะเป็นคดีที่ผู้มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องได้เสียโดยตรง ทั้งนี้ไม่ใช่คดีที่ร้ายแรงมากมาย และคดีที่ผู้มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องได้เสียโดยทางอ้อมคดีที่กลุ่มญาติพี่น้องหรือผู้อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ในรูปแบบต่างๆ ตกเป็นคู่ความในคดี คดีที่ประชาชนทั่วไปขอพึ่งพาอาศัยบารมีเพื่อให้มีผลต่อรูปคดีของผู้ถูกดำเนินคดี

พนักงานสอบสวนรายหนึ่ง (ไม่ประสงค์ออกนาม, 2560, สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมในประเด็นไว้อย่างน่าสนใจว่า “เมื่อนักการเมืองหรือผู้มีอำนาจ หรือคนของนักการเมืองหรือผู้มีอำนาจ ตกเป็นคู่ความในคดีไม่ว่าจะเรื่องอะไรก็ตาม และไม่ว่าฝ่ายตนจะเป็นฝ่ายผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้ต้องหา นักการเมืองหรือผู้มีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็มักจะมาเข้ามาแทรกแซงแสดงพลังอำนาจในการฝากฝังคดีกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ช่วยเหลือให้ฝ่ายตนได้เปรียบทางคดี และกำหนดเป้าหมายของผลแห่งคดีว่าฝ่ายตนต้องชนะหรือได้เปรียบไว้ก่อน (เพื่อศักดิ์ศรี) แต่ถ้าฝ่ายตนเป็นฝ่ายเสียเปรียบและคดีมีอัตราโทษสูงก็จะพยายามใช้อำนาจเข้าแทรกแซงโดยฝากเรื่องให้พนักงานสอบสวนช่วยเหลือจากหนักให้เป็นเบาให้ได้ โดยไม่ได้คำนึงหรือสนใจจิตใจถึงเรื่องความถูกต้องและคุณธรรมแต่อย่างใด ขอให้ฝ่ายตนเป็นฝ่ายชนะ หรือผลคดีออกมาตามความต้องการของฝ่ายตนก็พอ โดยเฉพาะถ้าเป็นคดีซึ่งมีคู่กรณี และคู่กรณีเป็นฝ่ายตรงกันข้าม(ทางการเมือง) ยิ่งต้องการเอาชนะให้ได้ เพื่อเป็นการประกาศอำนาจบารมีให้คนในพื้นที่ชื่นชอบ หรือเกรงกลัวในอำนาจและอิทธิพล ซึ่งส่วนหนึ่งก็เพื่อหวังจะได้คะแนนนิยมและเป็นการหาเสียงเลือกตั้งในระยะยาวไว้ด้วย และสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวน (ไม่ประสงค์ออกนาม, 2560, สัมภาษณ์) อีกหนึ่งรายที่บอกว่า “ในคดีที่นักการเมืองนั้น หรือญาติ หรือคนรู้จัก หรือฐานคะแนนเสียง มีส่วนได้เสีย อาจใช้อำนาจโดยตรง หรือผ่านมาทางผู้บังคับบัญชา หรือพวกพ้อง กดดันร้องขอ พนักงานสอบสวนให้ทำสำนวน หรือไต่ถามถี่ๆ ให้เข้าข้างกับฝ่ายนักการเมืองนั้น รวมถึงการให้บริการด้านอื่นๆ ของพนักงานสอบสวน อันบ่งบอกถึงการใช้อิทธิพลนั้น”

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการใช้อำนาจ และอิทธิพลทางการเมือง ที่เข้ามาแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนนั้น ดำเนินการได้หลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นผ่านสายงานการบังคับบัญชาโดยตรง ตลอดทั้งผ่านการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ดูแลคดีเป็นกรณีไป ตลอดทั้งการอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย และมากกว่านั้น ก็คือการใช้อำนาจทางการเมือง เข้าไปมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจ เอาคนของตนเองไปแทนคนเดิม

ที่ปฏิบัติงานไม่ตรงตามความต้องการของฝ่ายการเมือง ส่งผลถึงกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญในการทำให้พนักงานสอบสวนต้องได้รับผลกระทบต่ออิทธิพลทางการเมืองอย่างยิ่ง และลักษณะของคดีและวิธีการที่ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองใช้ตำแหน่งและอำนาจเข้ามาแทรกแซงนั้น ซึ่งลักษณะของคดีส่วนใหญ่จะเป็นคดีของคนใกล้ชิดตัวหรือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนมาขอพึ่งบารมี อาจใช้อำนาจโดยตรงหรือผ่านมาทางผู้บังคับบัญชา หรือพวกพ้อง กดดัน ร้องขอ พนักงานสอบสวนให้ทำสำนวน หรือไกล่เกลี่ย ให้เข้าข้างกับฝ่ายนักการเมืองนั้น รวมถึงการให้บริการด้านอื่นๆ ของพนักงานสอบสวน อันบ่งบอกถึงการใช้อิทธิพลที่ผิด ซึ่งทำให้เกิดการสร้างบารมีของนักการเมือง ว่าสามารถให้การช่วยเหลือได้ และเกิดระบบอุปถัมภ์ขึ้นในสังคม

ปัจจัยที่ทำให้อิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

1. ปัจจัยและความมุ่งหวังของผู้มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้สัมภาษณ์อย่างสอดคล้องตรงกันว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการทำงานของพนักงานสอบสวนนั้น มีความมุ่งหวังเพื่อให้ผลของคดีเป็นไปตามความต้องการของผู้มีอิทธิพลทางการเมือง เมื่อผลของคดีเป็นไปตามความต้องการแล้ว ก็จะเป็นการสร้างฐานอำนาจบารมีของผู้มีอิทธิพลทางการเมืองให้ดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องและตลอดไป เพื่อให้บุคคลที่เข้ามาขอความช่วยเหลือนั้น รู้สึกว่า สามารถช่วยเหลือได้จริงเป็นที่พึงพาของกลุ่มตนได้ ตลอดทั้งเพื่อให้เกิดคะแนนนิยมในตัวของฝ่ายการเมืองด้วย

พนักงานสอบสวนอีกรายหนึ่ง (ไม่ประสงค์ออกนาม, 2560, สัมภาษณ์) ที่เดินเข้ามาบอกด้วยสีหน้ามุ่งมั่นว่า “ในการเข้ามาแทรกแซงคดีความของผู้มีอิทธิพลทางการเมือง ก็เพื่อสร้างฐานอำนาจบารมีเพื่อครอบครองพื้นที่เหนือกลุ่มอื่นๆ และหวังคะแนนนิยมทางการเมืองในยามเลือกตั้ง” และสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนรายหนึ่ง (ไม่ประสงค์ออกนาม, 2560, สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “นักการเมือง จะอาศัยอำนาจทางการเมือง เข้าไปหาช่องว่างของกฎหมาย หรือช่องทางเพื่อต่อสู้คดี เป็นฝ่ายตรงข้ามกับพนักงานสอบสวน ซึ่งอาจทำให้เสียไปซึ่งความยุติธรรมอันพึงมี เพื่อรักษาฐานอำนาจของตน”

2. ปัจจัยและความมุ่งหวังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ให้สัมภาษณ์อย่างสอดคล้องตรงกันว่า ปัจจัยและความมุ่งหวังของพนักงานสอบสวนเอง มองว่าผู้มีอิทธิพลทางการเมืองสามารถให้คุณให้โทษแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทั้งโดยตรง และโดยทางอ้อม เช่น มีอำนาจในการแต่งตั้งโยกย้าย หรือเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงิน หรือทรัพย์สิน จึงทำให้มีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ตลอดทั้งการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา ซึ่งผู้บังคับบัญชาได้สั่งการเป็นการเฉพาะแต่ละคดี ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนอีกรายหนึ่ง

(ไม่ประสงค์ออกนาม, 2560, บทสัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมในประเด็นนี้ไว้อย่างน่าสนใจว่า “หากหัวหน้าสถานีสั่งให้ช่วยเหลือแล้วพนักงานสอบสวนเจ้าของคดี (ผู้รับผิดชอบคดีนั้น) ไม่ยอมทำตาม ก็จะถูกกดดัน/ถูกกลั่นแกล้งจากผู้บังคับบัญชาผู้รับฝากคดีลงมาตามลำดับในรูปแบบต่างๆ นานา เช่น ทำงานดี มีผลงานโดดเด่น แต่ไม่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ไม่เสนอความคิดความชอบในการพิจารณาขอขึ้นเงินเดือน หรือเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นตามหลักคุณธรรม เป็นต้น และในทางกลับกัน หากพนักงานสอบสวนผู้นั้นทำงานผิดพลาด ซึ่งอาจจะมากบ้างน้อยบ้าง หรือเพียงเล็กน้อย ก็จะถูกตำหนิต่อว่า หรือถูกตำหนิอย่างไม่สมเหตุผล และอาจถูกตั้งกรรมการสอบสวนเพื่อเอาผิดทางวินัย จนบางครั้งอาจจะถูกเสนอชื่อให้ย้ายออกนอกพื้นที่ซึ่งเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของพนักงานสอบสวนผู้นั้นอย่างไม่เป็นธรรมก็เป็นไปได้ จนกระทั่งพนักงานสอบสวนผู้นั้นเกิดความเครียด จนถึงขั้นฆ่าตัวตาย ซึ่งมีให้เห็นเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง” และสอดคล้องกับที่พนักงานสอบสวนรายหนึ่ง (ไม่ประสงค์ออกนาม, 2560, บทสัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “นักการเมืองใช้อำนาจทางการเมือง เข้าไปมีส่วนในการแต่งตั้งโยกย้าย เอาคนของตนไปแทนคนเดิม ที่เขาตั้งใจทำงาน ส่งผลถึงผลของงาน และกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน”

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยและความมุ่งหวังของผู้มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง เข้ามาแทรกแซงการทำงานของพนักงานสอบสวนนั้น มีความมุ่งหวังเพื่อให้ผลของคดีเป็นไปตามความต้องการของผู้มีอิทธิพลทางการเมือง เมื่อผลของคดีเป็นไปตามความต้องการแล้ว ก็จะเป็นการสร้างฐานอำนาจบารมีของผู้มีอิทธิพลทางการเมืองให้ดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องและตลอดไป เพื่อให้บุคคลที่เข้ามาขอความช่วยเหลือนั้น รู้สึกว่า สามารถช่วยเหลือได้จริง เป็นที่พึงพาของกลุ่มตนได้ ตลอดทั้งเพื่อให้เกิดคะแนนนิยมในตัวของผู้มีอำนาจเมืองด้วย และปัจจัยและความมุ่งหวังของพนักงานสอบสวนเอง มองว่า ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองสามารถให้ทุนให้โทษแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ ทั้งโดยตรง และโดยทางอ้อม มีอำนาจในการแต่งตั้งโยกย้าย หรือเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

แนวคิดในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ในการป้องกันการถูกแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจากผู้มีอิทธิพลทางการเมือง

1. ด้านโครงสร้าง และระบบการบริหารราชการ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ต่างให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่า โครงสร้างของตำรวจมีขนาดใหญ่และซับซ้อนมาก การสั่งการดำเนินการยาก กว่าที่จะถึงผู้ปฏิบัติอาจช้า หรือไม่ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งควรปฏิรูปเชิงโครงสร้างโดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ในการให้บริการประชาชนมากขึ้น โดยพิจารณาปรับลดโครงสร้างหน่วยงานฝ่ายอำนวยการให้มีขนาดเล็กลง แต่จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ เพราะการปรับลด

หน่วยงานจะมีผลต่อการปฏิบัติงานและเส้นทางการเจริญเติบโตของข้าราชการตำรวจ ควรปรับโครงสร้างของหน่วยงานให้มีความกระชับและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีโครงสร้างและระบบการบริหารให้มีอำนาจแยกต่างจากสายงานอื่น และระบบบริหารหลักมีหลักเกณฑ์ การเจริญก้าวหน้าในอาชีพเป็นการเฉพาะต่างหาก ไม่ต้องผ่านการวิ่งเต้น และวิ่งเต้นไม่ได้ ระบบบริหารเป็นแบบศูนย์รวมอำนาจ สั่งการจากบนลงล่าง ทำให้การบริหารราชการไม่เหมาะสม รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนอีกรายหนึ่ง (ไม่ประสงค์ออกนาม, 2560, บทสัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ควรปรับโครงสร้าง (สตช.) ออกเป็นส่วนโดยแยกเป็นส่วนกลางที่มีอำนาจการสอบสวนดำเนินคดีอาญาได้ทั่วประเทศ ส่วนท้องถิ่น ขึ้นตรงต่อ ผู้ว่าราชการจังหวัด ห้ามโยกย้ายข้ามจังหวัด หรือซื้อขายตำแหน่ง การแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพลทางการเมืองก็จะหมดไป”

2. ด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานในกระบวนการสอบสวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ต่างให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่าในด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานนั้น บุคลากรไม่เพียงพอไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนและคดี บุคลากรขาดองค์ความรู้ด้านกฎหมายและการสอบสวน จะต้องมีการอบรม ประเมินทุกด้านเป็นการเฉพาะเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ และมีทักษะที่เป็นเลิศในการปฏิบัติภารกิจ เช่น หัวหน้าพนักงานสอบสวนไม่เคยปฏิบัติงานด้านการสอบสวนมาก่อน ไม่สามารถสั่งการในคดีต่างๆ ได้ถูกต้อง และชอบด้วยข้อกฎหมาย ตลอดทั้งการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจ ซึ่งตำรวจทั่วประเทศขึ้นอยู่กับส่วนกลาง ทำให้การมองภาพรวมของพนักงานสอบสวนที่จะทำงานอย่างต่อเนื่องลดน้อยลง หากสามารถปรับเปลี่ยนให้ตำรวจขึ้นตรงต่อจังหวัด ห้ามโยกย้ายข้ามจังหวัด การวิ่งเต้น การซื้อขายตำแหน่ง และการแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพลทางการเมือง ต่อพนักงานสอบสวนก็จะลดน้อยลง และหายไป

3. ด้านกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอบสวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ต่างให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกัน ว่ามีการออกกฎหมายเกี่ยวกับความผิดทางอาญาจำนวนมากหลากหลาย และยังได้มีการออกกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับให้ปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการสอบสวน และเรื่องต่างๆ มาบังคับใช้เพิ่มขึ้นมาอีก ซึ่งบางเรื่องก็แย้งหรือขัดกับหลักปฏิบัติ ไม่ทันสมัยตามรัฐธรรมนูญล่าสุด ซึ่งเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและผู้เกี่ยวข้อง ไม่เข้าใจและเข้าถึงระเบียบคำสั่ง ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งไม่มี ความสอดคล้องกับปัญหาข้อเท็จจริง จึงทำให้ไม่สามารถนำกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง

ข้อบังคับ มาใช้ในการปฏิบัติได้ แม้กฎหมายจะมีการลงโทษหนักเพียงใดก็ไม่สามารถทำให้กฎหมายนั้นนำมาบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า แนวคิดในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ในการป้องกันการถูกแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจากผู้มีอิทธิพลทางการเมืองนั้น เนื่องมาสร้างโครงสร้างของตำรวจมีขนาดใหญ่ใหญ่และซับซ้อนมากเกินไป การสั่งการดำเนินการยากกว่าจะถึงผู้ปฏิบัติอาจช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งควรปฏิรูปเชิงโครงสร้างออกเป็น ส่วนโดยแยกเป็นส่วนกลาง มีอำนาจการสอบสวนดำเนินคดีอาญาได้ประเทศ ส่วนท้องถิ่น ขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานในกระบวนการสอบสวนบุคลากรไม่เพียงพอไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ด้านการสอบสวนและคดีบุคลากรขาดองค์ความรู้ด้านกฎหมายและการสอบสวนจะต้องมีการอบรม ประเมินทุกด้านเป็นการเฉพาะเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ห้ามโยกย้ายข้ามจังหวัด หรือซื้อขายตำแหน่ง การแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพลทางการเมืองก็จะหมดไป ตลอดทั้งด้านกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอบสวน มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับความผิดทางอาญาเพิ่มจำนวนมาก และยังได้มีการออกระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับให้ปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการสอบสวน และเรื่องต่างๆมาบังคับใช้เพิ่มขึ้นมาอีก ซึ่งบางเรื่องก็แย้งหรือขัดกับหลักปฏิบัติ ไม่ทันสมัยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและผู้เกี่ยวข้อง การไม่เข้าใจและเข้าถึงระเบียบคำสั่ง ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ต่างให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่า หน่วยงานการสอบสวน ควรมีโครงสร้างและวิสัยทัศน์คล้ายคลึงกับระบบศาลโดยประยุกต์ให้เข้ากับรูปแบบของพนักงานสอบสวน มีการกำหนดคุณสมบัติผู้ที่เข้าสู่ระบบการเลื่อนตำแหน่ง เมื่อผ่านกำหนดคุณสมบัติ จึงเข้าสู่ระบบการประเมินด้วยการฝึกอบรม และการทดสอบด้านต่างๆ ตลอดทั้งโครงสร้างของหน่วยงานจะต้องให้พ้นจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง ทั้งที่เป็นการเมืองท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ รวมทั้งการเมืองที่ใช้อำนาจทางการเมืองรูปแบบอื่นๆ เช่นผู้มีอิทธิพลในรูปแบบที่คล้ายคลึงกับการมีอำนาจทางการเมือง เพื่อไม่ให้อำนาจทางการเมืองเข้าแทรกแซงการทำงานด้านการสอบสวน หรือผ่านการแทรกแซงทางสายงานการบังคับบัญชา

- แยกการบังคับบัญชาในสายงานพนักงานสอบสวน รวมทั้งด้านธุรการ ศาสตร์การอื่น ๆ ออกจากการบริหารอื่น ทำให้อำนาจการสอบสวนดำเนินคดีเป็นไปอย่างอิสระ ไม่จำเป็นต้องคอยวิตกกังวลในการถูกย้าย รวมทั้งถูกกล่าวโทษ หรือได้รับการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง หรือเลื่อนขึ้นเงินเดือนอย่างไม่เป็นธรรม

- ควรแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ ให้เหมาะสม ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถนำมาบังคับใช้ได้สะดวก และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ความเที่ยงธรรมกับทุกฝ่าย

- ควรส่งเสริม สนับสนุนผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนให้หมั่นศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา

- ควรส่งเสริม สนับสนุนผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรม กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ตลอดทั้งสำนึกและยึดมั่นในวิชาชีพ มีความภูมิใจในศักดิ์ศรีและวิชาชีพของตนเอง

สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาสรุปผลได้ว่า

1. รูปแบบการใช้อำนาจ และอิทธิพลทางการเมือง ที่เข้ามาแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนนั้น ดำเนินการได้หลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นผ่านสายงานการบังคับบัญชาโดยตรง ตลอดทั้งผ่านการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ดูแลคดีเป็นกรณีไป ตลอดทั้งการอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย และมากกว่านั้น ก็คือการใช้อำนาจทางการเมือง เข้าไปมีส่วนร่วมในการโยกย้ายข้าราชการตำรวจ เอาคนของตนเองไปแทนคนเดิมที่ปฏิบัติงานไม่ตรงตามความต้องการของฝ่ายการเมือง ส่งผลถึงกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญในการทำให้พนักงานสอบสวนต้องได้รับผลกระทบต่ออิทธิพลทางการเมืองอย่างยิ่ง และลักษณะของคดีและวิธีการที่ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองใช้ตำแหน่งและอำนาจเข้ามาแทรกแซงนั้น ซึ่งลักษณะของคดีส่วนใหญ่จะเป็นคดีของคนใกล้ชิดตัวหรือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนแล้ว อาจใช้อำนาจโดยตรงหรือผ่านมาทางผู้บังคับบัญชา หรือพวกพ้อง กดดัน ร้องขอ พนักงานสอบสวนให้ทำสำนวน หรือไกล่เกลี่ย ให้เข้ากับฝ่ายนักการเมืองนั้น รวมถึงการให้บริการด้านอื่นๆ ของพนักงานสอบสวน อันบ่งบอกถึงการใช้อิทธิพลที่รุนแรง ซึ่งทำให้เกิดการสร้างบารมีของนักการเมือง ว่าสามารถให้การช่วยเหลือได้ และเกิดระบบอุปถัมภ์ขึ้นในสังคม

2. ปัจจัยและความมุ่งหวังของผู้มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง เข้ามาแทรกแซงการทำงานของพนักงานสอบสวนนั้น มีความมุ่งหวังเพื่อให้ผลของคดีเป็นไปตามความต้องการของผู้มีอิทธิพลทางการเมือง เมื่อผลของคดีเป็นไปตามความต้องการแล้ว ก็จะเป็นการสร้างฐานอำนาจบารมีของผู้มีอิทธิพลทางการเมืองให้ดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องและตลอดไป เพื่อให้บุคคลที่เข้ามาขอความช่วยเหลือนั้น รู้สึกว่า สามารถช่วยเหลือได้จริง เป็นที่พึ่งพาของกลุ่มตนได้ ตลอดทั้งเพื่อให้เกิดคะแนนนิยมในตัวของฝ่ายการเมืองด้วย และปัจจัยและความมุ่งหวังของพนักงานสอบสวนเอง มองว่าผู้มีอิทธิพลทางการเมืองสามารถให้ทุนให้โทษแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้ทั้งโดยตรง และโดยทางอ้อม มีอำนาจในการแต่งตั้งโยกย้าย หรือเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

3. แนวคิดในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ในการป้องกันการถูกแทรกแซงการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจากผู้มีอิทธิพลทางการเมืองนั้น โครงสร้างตำรวจใหญ่ซับซ้อน มาก การสั่งการดำเนินการยาก กว่าที่จะถึงผู้ปฏิบัติอาจช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งควรปฏิรูปเชิง โครงสร้าง ออกเป็นส่วน โดยแยกเป็นส่วนกลาง ที่มีอำนาจการสอบสวน จับกุมทั่วประเทศ ส่วนท้องถิ่น ขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานในกระบวนการสอบสวน บุคลากรไม่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ด้านการ สอบสวนและคดี บุคลากรขาดองค์ความรู้ด้านกฎหมายและการสอบสวน จะต้องมีการอบรม ประเมินทุกด้านเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ห้ามโยกย้ายข้ามจังหวัด หรือซื้อขาย ตำแหน่ง การแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพลทางการเมืองก็จะหมดไป ตลอดทั้งด้านกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอบสวน กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ มีกฎหมายที่ออกมาเกี่ยวกับความผิดทางอาญามาก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสอบสวน ซึ่งได้ออกระเบียบ คำสั่งปฏิบัติในเรื่องต่างๆมาบังคับใช้อีก ซึ่งบางเรื่องก็แย้งหรือขัดกับหลักปฏิบัติ ไม่ทันสมัยตาม รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและผู้เกี่ยวข้อง ไม่เข้าใจและเข้าถึง ระเบียบคำสั่ง ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าถึงอิทธิพลทางการเมืองกับการแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการสอบสวน ในตำรวจภูธรจังหวัดหนึ่ง ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 4 ครั้งนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงเหตุผลและปัจจัยในเชิงลึกของอิทธิพลทางการเมืองที่มีต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน

ดังนั้น เพื่อเป็นการหาหนทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีแนวความคิดที่จะเสนอหนทางในการป้องกันและแก้ไข ดังนี้

1. โครงสร้างของพนักงานสอบสวน ควรมีโครงสร้างและวิสัยทัศน์คล้ายคลึงกับระบบศาล โดยประยุกต์ให้เข้ากับรูปแบบของพนักงานสอบสวน
2. ควรมีการกำหนดคุณสมบัติผู้ที่จะเข้าสู่ระบบการเลื่อนตำแหน่ง เมื่อผ่านกำหนดคุณสมบัติ จึงเข้าสู่ระบบการประเมินด้วยการฝึกอบรม และการทดสอบด้านต่างๆ
3. โครงสร้างของหน่วยงานจะต้องให้พ้นจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมืองทั้งที่เป็น การเมืองท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ รวมทั้งการเมืองที่ใช้อำนาจทางการเมืองรูปแบบอื่นๆ เช่น ผู้มีอิทธิพลในรูปแบบที่คล้ายคลึงกับการมีอำนาจทางการเมือง เพื่อไม่ให้อำนาจทางการเมืองเข้าแทรกแซงการทำงานด้านการสอบสวน หรือผ่านการแทรกแซงทางสายงานการบังคับบัญชา

4. ควรแยกการบังคับบัญชาในสายงานพนักงานสอบสวนรวมทั้งด้านธุรการ สวัสดิการ อื่นๆ ออกจากการบริหารอื่น ทำให้อำนาจการสอบสวนดำเนินคดีเป็นไปอย่างอิสระไม่จำเป็นต้องคอยวิตกกังวลในการถูกย้าย รวมทั้งถูกกล่าวโทษ หรือได้รับการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง หรือเลื่อนขั้นเงินเดือนอย่างไม่เป็นธรรม

5. แม้การสอบสวน และอำนาจฟ้องคดีของพนักงานอัยการจะเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารก็ตาม แต่การดำเนินคดีในระบบกฎหมายไทยนั้น เป็นการฟ้องคดีแบบไม่มีคณะลูกขุน การสอบสวนจึงควรเป็นอิสระ มีเพียงการกลั่นกรองในระบบภายในเท่านั้น จากนั้นพนักงานอัยการจึงจะเป็นฝ่ายตรวจสอบสำนวน การสอบสำนวนและความเห็นของพนักงานสอบสวนอีกชั้นหนึ่ง เพื่อเป็นการทดแทนการตรวจสอบแบบการดำเนินคดีแบบมีคณะลูกขุน

6. ควรแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ ให้เหมาะสมและสามารถใช้งานได้สะดวก เพื่อให้ความเที่ยงธรรมกับทุกฝ่าย

7. ควรส่งเสริมสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานให้มีเกียรติศักดิ์ศรีในกระบวนการยุติธรรม และก้าวหน้าในสายงาน

บรรณานุกรม

เกษียร เตชะพีระ. (2546). *ปรากฏการณ์ไทยรักไทย จากพรรคอุปถัมภ์สู่พรรคชนชั้น (ต้น)*. มติชนรายวัน. 28 พฤศจิกายน.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, พ.ต.อ. (2553). *หลักและทฤษฎีการสอบสวน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิมพ์อักษร.

ธวัชชัย คำแหงพล. (2545). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานด้านการสืบสวนจับกุมคดี*

จำหน่าย ยาบ้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองกำกับการสืบสวนสอบสวนตำรวจนครบาล

1-9. การศึกษาค้นคว้าอิสระ, ร.ม.บูรพา : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธีรยุทธ บุญมี. (2540). *ปรัชญาแห่งการปฏิรูปการเมือง*. กรุงเทพฯ: วัลยา.

นรวิชญ์ แสงทัฬห.ร.ต.ท. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนของเจ้าหน้าที่*

สถานีตำรวจภูธรภูจินารายณ์ อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้า

อิสระ รปม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2547). *ของฟรีและชนชาติมนุษย์*. มติชนรายสัปดาห์. 12 พฤศจิกายน 2547.

<www.nidambe11.net/ekonomiz/2004q4/article2004nov12p4.htm> สืบค้นเมื่อ

เมษายน 2550.

_____. (2549). *ทางตันของระบอบเลือกตั้ง*. มติชนรายวัน. 29 มีนาคม 2549

<www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q1/2006march27p1.htm> เมษายน 2550.

ปนัดดา ชำนาญสุข. (2556). *ตำรวจกับนักการเมือง? : โลกตำรวจ*. คม ชัด ลึก ออนไลน์. สืบค้นจาก

<http://www.komchadluek.net/news/scoop/150580>.

สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร และคณะ. (2560). *การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมชุมชนในพื้นที่จังหวัด*

ชายแดนใต้. วารสารการเมืองการปกครอง, 7 (2), 195-210.

สุวินชัย ใจหาญ. (2522). *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเล่ม 1*. กรุงเทพฯ: พระนคร.

อคิน รพีพัฒน์. (2523). *โครงสร้างสังคมไทยและปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกรในการพัฒนา*.

ก้าวต่อไปของสังคมไทย. เส้นทาง จามริก บรรณาธิการ. 171-175. กรุงเทพฯ :

เจริญผลการพิมพ์.

_____. (2525). *ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท: ประสบการณ์ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อดุลย์ คันทะเรศร์. (2542). *การเมืองในกระบวนการจัดทำงบประมาณในองค์การบริหารส่วนตำบล*.

วิทยานิพนธ์ ร.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อมรา พงศาพิชญ์ และ ปรีชา คุวินทร์พันธุ์. (2543). *ระบบอุปถัมภ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำนาจ นิมมา. (2545). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนใน*

จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม: สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.